

İĞDIRDA KEÇƏN BİR GÜN

Sona Çerkəzlə bölüşdüyüm təəssürat

Oxucularımızın yaxşı tanıdığı Sona Çerkəzlə budəfəki görüşüm heç də təsadüfi xarakter daşıyırdı. Çünki Sona xanımınla edəcəyim söhbətin mövzusu onu İğdır yola salanda artıq özüm üçün müəyyənləşdirmişdim. Yeni, ötən ayın, daha dəqiq desəm, fevralın 24-də onunla görüşən zaman öyrəndim ki, Sona xanım Çerkəz Xocalı soyqırımı ilə bağlı olaraq Azərbaycan televiziyasının xanım əməkdaşı ilə birlikdə İğdırə dəvət olunub. Məhz bu xəbərdən sonra səbirsizliklə onun Bakıya dönüşünü gözlədim. İstedim ki, səfər təəssüratını eşidim, son yaradıcılıq uğurları ilə bağlı oxucularımıza onun fikirlərini çatdırım. Necə deyirlər, bu gün həmin istəyi gerçəkləşdirmək şansı qazandım. Elə söhbətə də məhz İğdır səfəriylə bağlı sualıma başladım:

- Sona xanım, necə gedib-gəldiniz? Təəssüratınızı eşitmək mənə də, oxucularımıza da maraqlıdır.

- Çox sağ olun. Bəri başdan səfəri təşkil edənlərə, xüsusilə İğdırdakı Azərbaycan Dil, Tarix və Kültür Birliklərinin Yaşatma və Dəstəkləmə Dərnəyinin başqanı Ziya Zakir Acara dərin təşəkkürümü bildirirəm. Biz Bakıdan Naxçıvana təyyarə ilə getdik. Qədim Naxçıvan torpağına çox rahat bir şəkildə gedib çatdıq və buradan da İğdır yola düşdük. Və sizə etiraf edirəm ki, bu səfər zamanı mən çox ağırlıq hissələr keçirdim. Təbii ki, bunun bir səbəbi Xocalı qətliamı idi, ikincisi isə həsrət qaldığım Ağrı dağı uzaqdan mənə sanki qollarını açmışdı. Orda, onun ətəklərində millətimin yurd yerləri, torpağı bir nisgillə mənim ürəyimdə sanki ocaq çatırdı. Özümü elə ala bilmirdim. Yol boyu gördüklərim özümə asılı olmadan məni həm həyəcanlandırır, həm də kövrəldirdi. İndi erməni işğalında olan - valideynlərimin doğulduğu o torpaqlar və ordan əsib gələn meh mənim varlığımı elə bürümüşdü ki, həyəcandan əlim-ayağım əsirdi. Özümü güclə toparlayıb, necə deyirlər, sıxıb saxlamışdım. Mən orda doğulmasam da, ata-anamın doğulduğu, böyüdüüyü, yaşadığı yerlərin həsrəti məni az qala havalandırır və bu yerlərsiz, bu torpaqlarsız necə yaşadığımızı, şəxsən mənim necə dözdüyümə daxilən heyret edir, təəccüblənirdim. Görünür bizi yaşadan içimizdəki inam, ümid hissidir. Ona görə də Vətən həsrətinə hələ ki, dözüb dururuq. İnanın ki, bu hissələrin içində çapalayanda sürücünün işə saldığı maqnitafonda İbrahim Tatlısesin "Ağrı dağın ətəyində" deməsi o, ağırlığı da, o sızılımtı da oda-közə bürüdü. Göz yaşlarıma

hakim ola bilmədim. Səfər yoldaşım Zərnişan xanım da elə mənimlə eyni durumda idi. O da yol boyu hər tərəfə həm sevgi, həm də həsrətlə baxırdı.

Biz keçid məntəqəsini rahatlıqla keçib, Türkiyə Cümhuriyyətinin torpaqlarına daxil oluruq. Həyəcanımızı, yaşadığımız halları duyan sürücü sanki bizə təsəlli vermək üçün "Darıxmayın, az qalır, bir azdan İğdırə çatırıq", - deyir.

Bəli, bu da İğdır. İlk dəfə gördüyüm bu yerlər mənə o qədər doğma gəlir ki, sanki elə buralarda doğulmuşam. Xüsusilə adamların çöhrəsindəki ifadələr, bürüzə verdikləri səmimiyyət, eləcə də danışqları, ləhcələri hamısı türkün bütövlüyünü, bizim bir soy-kökəndə olmağımızı ifadə edir. Necə deyirlər, qəriblikdə olduğunu bütünlüklə unudursan. Və burada onu da vurğulayım ki, bizi qarşılayanların, xüsusilə Ziya Zakir Acarın göstərdiyi qonaqpərvərlik təkə yol yorğunluğumuzu deyil, həm də yaşadığımız Xocalı qətliamını da ovudur,

bizə təsəlli verirdi. Biz öncə Xocalı şəhidlərinin xatirəsinə ucaldılmış möhtəşəm xatirə abidəsini ziyarət edirik, önünə əkil qoyuruq, həmçinin bu möhtəşəm kompleksin alt qatını, yəni böyük muzeyi ziyarət edirik. Həmin xatirə muzeyində xatirə kitabına ürək sözlərimizi yazırıq. İnanın ki, mən şəhidlərimizə olan bu diqqətin, ehtiramın qarşısında sadəcə susub qaldım, minnətdarlığımı ifadə etməyə söz tapmadım. Xüsusilə Ziya bəyin Xocalı ilə bağlı ətraflı duyğusal çıxışı, nümayiş etdirilən

Xocalıya dair film məni və bütün iştirakçıları göz yaşlarına qərq etdi.

- Sona xanım, sizin həmin anım mərasimindəki çıxışınızı izlədim. Bu özünəməxsus çıxış və o həyəcanı ifadə edən, o faciəni yaşadan göz yaşlarınızla görmək məni qəlbən ağrıtsa da, amma hamımızın dərdinə bu yanaşmanız həqiqətən təşəkkürə layıqdır.

- Sağ olun. Əslində mən orda gördüklərim və bizim faciəmizə oradakı yanaşma məni əvvəlcədən hazırladığım yazılı çıxışımı bir kənara qoymağa vadar etdi. Və mən təkə Xocalı dərdimizi deyil, Göyçə, Dərələyəz, bütövlükdə 88-ci ildən atəşkəsə qədər işğal olunmuş bütün torpaqlarımızın acısını, ağrısını dilə gətirdim. Erməni faşistlərinin törətdiklərini bir azərbaycanlı ziyalı kimi, qadın kimi, müəllim kimi, vətəndaş kimi ifadə etməyə çalışdım. Və onların da bizim dərdimizə içdən şerik olmaları göz yaşlarımızı bir-birinə qatdı. Bir daha görüb əmin oldum ki, türkün türkdən başqa dostu yoxdu. Bu ikili standartlarla yaşayan dünyada biz özümüzə, türkcülüyümüze sığınmalıyıq, ona güvənməliyik. Təbii ki, bir də Allahımıza. Yeri gəlmişkən, xatırladım ki, bu tədbirin gerçəkləşməsi ölkəmizdə soyqırımla bağlı aparılan böyük təbliğat işinin, xüsusilə Leyla xanım Əliyevanın "Xocalıya ədalət" çağırışının bir hissəsi idi. Biz də İğdırlı dostlarla birlikdə Xocalını bu cür xatırladıq.

Fürsətdən istifadə edib bir məsələni də öyrənmək istədim:

- Mənim bildiyimə görə, siz bir çox konfranslarda iştirak etmişiniz. Azərbaycan ədəbiyyatını həmin konfranslarda təmsil etmək missiyasını yerinə yetirmişiniz. Mümkündürsə bu barədə də məlumat verərdiniz.

- Bəri başdan deyim ki, mənim ölkə hü-

duklarının kənarlarına olan səfərlərimə şərait yaradan kafedramızın müdiri çox hörmətli professor Ədibə xanım Paşayeva həm rəhbər kimi, həm alim kimi çox böyük sevgi ilə şərait yaradıb. O, həmişə bu cür məsələlərdə kafedranın hər bir əməkdaşına öz diqqət və qayğısını yönəldir. Təbii ki, de göstərilən bu etimadı doğrultmağa, iştirak etdiyimiz tədbirlərdə Azərbaycanı daha yaxından tanıtmaya səy göstəririk. Əgər konkret faktlara müraciət etsək, onda deyə bilərəm ki, son illərdə, yəni 2009-cu ildə Tokatda, "Şeir şöləni"ndə, 2012-ci ildə "Niksar fidanları" kultür sənət şöləninə iştirakım məhz həmin xarici səfərlərin müəyyən detallarıdır. Ümumiyyətlə, mən bir müəllim kimi, bir yazar olaraq həmişə və hər yerdə təmsil etdiyim xalqı, çalışdığım universitetin, əməkdaşı olduğum kafedranı tanıtmaya, sevdirməyə çalışıram. Düşünürəm ki, həmin səfərlərdən müəyyən diplomlarla, mükafatlarla geri dönməyim də məhz mənə göstərilən etimadın bəhrəsidir...

Bəli, ümumiyyətlə bu səfər Sona xanımın yaddaşında tarixə çevrildi. Xüsusilə Ziya bəyin və İğdırdakı öyrətmənlər evinin rəhbəri Sahibət Turan bəy, həmçinin, İğdır valisinin və bütövlükdə İğdırlıların xoş çöhrələri, səmimi münasibətləri ürəkdən-ürəyə olan qardaşlıq körpüsünü daha da möhkəmləndirdi.

Fevralın 27-də İğdır səfərini başa vurub yenidən Naxçıvana qayıdan Sona xanım və yol yoldaşı burdakı zaman kəsiyindən istifadə edərək Hüseyn Cavidin yaşadığı evi ziyarət etməyi də unutmadılar. Bütövlükdə o qısa zamanda Naxçıvan mənzərələrinin müəyyən hissələrini də yaddaşlarına köçürdülər.

**Söhbəti qələmə aldı:
Əbülfət MƏDƏTOĞLU**